

Namaz kılmak mı, namazı ikame etmek mi?

Normalde “namaz kıyorlar” demek için **يُصَلُّونَ (yusallûne)** kelimesi yeterlidir.

Fakat Kur’ân, birçok yerde bunun yerine: **يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ (namazı ikame ederler)** ifadesini kullanır. Bu, daha uzun (itnâblı) bir ifadedir. Peki neden daha kısa olan yerine bu tercih edilmiştir?

Üstad Bediüzzaman Hazretleri İşaratül İcaz’da bu soruya şöyle cevap verir.

Sual: **يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ** nin zikrinde ne hikmet vardır?

Cevap: Namazda lâzım olan ta’dil-i erkân, müdavemet, muhafaza gibi ikamenin manalarını müraat etmeye işaretir.

1- Ta’dil-i Erkân

Namazı sadece hızlıca yapıp geçmek değil. Namazda rükû, rükûdan sonra ayakta durma, secde ve iki secde arasındaki oturmanın hakkını vererek, tam bir sukûnet içinde ve yerli yerinde mutmain olarak yapmaktır. Yani namazın **şekil ve düzenini ayakta tutmak**

“İkame” burada: *Namazı ayakta tutmak, direklerini sağlam dikmek* demektir.

İmam Mâlik, İmam Şâfiî, Ahmed b. Hanbel, İmam Ebû Yûsuf gibi fukahânın çoğunluğu ta’dil-i erkânın farz olduğu görüşündedirler. İmam Ebû Hanîfe ve İmam Muhammed’e göre ise, ta’dil-i erkân vaciptir. Muhakkik fukaha da bu görüşü tercih etmiştir. Bir gruba göre de ta’dil-i erkân vacibe yakın sünnet-i müekkededir (Ali el-Kâr, Risâle fi’l-hâs alâ ta’dil-i erkân fi’s-sâlât, Süleymaniye ktp, Es’ad Efendi, nr. 1690, vr. 127b; Tahtâvî, Hâşiye alâ Merâkî’l-felâh, İstanbul 1985, s. 202).

2- Müdavemet (Devamlılık)

Müdavemet, bir ibadeti: Aralıksız, sürekli, terk etmeden, istikrarlı şekilde devam ettirmek demektir. Yani sadece yapmak değil, **kopmadan sürdürmektir**.

Yani mü’min, hâline göre değil; hâlini namaza göre ayarlayan insandır. Yolculukta da, meşguliyette de, sıkıntıda da namazını bırakmaz; çünkü onun nazarında namaz, yapılacak işler arasında bir iş değil, bütün işlerin merkezidir. Bu sebeple müdavemet, ibadetin ruhunu koruyan bir sadakat ve istikamet ölçüsüdür.

الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ؟

Onlar ki namazlarına müdavimdirler. Meâric Sûresi 23. Ayet

“İkame”, namazı **hayatın devamlı bir direği hâline getirmek** demektir.

3- Muhafaza

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ؟

Ve onlar ki, namazları üzerine muhafazada bulunurlar. Meâric Sûresi 34. Ayet

Namazlarını muhafaza etmeleri ise, namaza sadece bir görev gözüyle bakmak değil; ona derin bir ehemmiyet vererek en mükemmel şekilde eda etmeleri demektir.

Bu muhafaza, yalnızca namaz anıyla sınırlı değildir; bilakis namazdan önce, namaz esnasında ve namazdan sonra devam eden bir dikkat ve hassasiyet ister.

- Namazdan önce kulun kalbi, daha vakit girmeden namaza yönelir; abdestini alır, temizliğine dikkat eder, setr-i avretini gözetir, kıbleyi araştırır ve mümkünse cemaatle kılmayı arzu eder. Bununla birlikte kalbini vesveselerden arındırmaya, riyadan sakınmaya gayret eder.
- Namaz esnasında ise bakışlarını ve zihnini dağıtmaz; okuduğu Kur’ân’ın manasına yönelir, huzuru yakalamaya çalışır ve yaptığı ibadetin hikmetini idrak etmeye çabalar.
- Namazdan sonra da bu hal devam eder; kul, namazın nurunu söndürecek boş ve faydasız işlerden uzak durur, günahlardan sakınır. Böylece namaz, sadece belirli vakitlerde yapılan bir ibadet olmaktan çıkar; insanın bütün hayatını kuşatan bir disiplin ve kulluk şuuru hâline gelir.

O zaman **ikame**, namazı sadece kılmak değil; onu hayatın merkezine yerleştirip bütün şartlarıyla ayakta tutmaktır. Yani kalbi önceden hazırlamak, namazı huşû ile eda etmek ve sonrasında da onun tesirini koruyarak yaşamaktır.

Netice:

Eğer Kur’ân “يُصَلُّونَ” deseydi, sadece bir fiilin edası anlaşılırdı; yani namazı kılmak. Fakat

يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ buyurarak, namazda lâzım olan ta'dil-i erkân, müdavemet ve muhafaza gibi ikamenin bütün manalarına riayet edilmesi gerektiğine işaret eder.

Yani namazı sadece yerine getirmek değil; onu düzgün kılmak, sürekli devam ettirmek ve her hâliyle koruyarak hayatın merkezine yerleştirmek murad edilmiştir. Böylece ikame, bir ibadetin şekli değil, onun ruhuyla birlikte ayakta tutulmasını ifade eder.

Namaz kılmak başka, namazı ikame etmek başkadır. "Kılan" bazen terk eder ama "ikame eden", hayatını onun üzerine bina eder. Kur'ân, sadece bir fiili değil bir hayat sistemini emrediyor.